

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Prijave za Zvonček sprejemamo še nadalje. Hitite z naročili!

Novi stanovski zidarji v Ljubljani.

Le vkup, le vkup zidarji, ime si proslavite, dom skupni nam gradite.

V nedejo 27. septembra nas je prijetno iznenadilo pomlajenje delavnih naših vrst.

V Učiteljski tiskarni so se zbrali delavoljni tovariši, tovariši z dežele, ki jih dosedaj povečini nismo srečavali na običnih zborih naših gospodarskih podjetij, kjer so se razmotrivala naša gospodarsko-stanovska vprašanja in so se dajala gospodarska pojasnila vnanjim tovarišem; prišli so novi tovariši z novim ognjem, da pomlade vrste naših stanovskih aktivnih delavcev in prineso novega življenja in novih sil — kot zidarji našega Učiteljskega konvikta.

Došli so, da izrazijo resno voljo pripomoči k realizaciji Učiteljskega konvikta, ki so mu naši požrtvovalni tovariši, žal že pokojni predniki, pred 30 leti vdahnili idejo in postavili temelji, in ki se za idejo Učiteljskega konvikta niso bali nobenih žrtev, ne dela in ne denarja; došli so torej novi delavci, da ponese to voljo ustvaritve Učiteljskega konvikta širom naše ožje domovine, do slehernega tovariša in tovarišice ter ga — in jo — vzdramijo iz letargije in neaktivnosti k aktivni stanovski zavesti, k pozitivnemu delu za našo stanovsko gospodarsko osamosvojitve in neodvisnost.

Lep je bil pogled na te pisane vrste vseh okrajev ljubljanske oblasti, kajti ravno to je nekako jamstvo, da bo ideja znova zapopolnena v vse kraje, kjer biva le po en član našega stanu in nam je to porok, da lahko ustvarimo nekaj velikega, na kar bomo ponosni, če te delavne moči usmerimo v pozitivno smer.

Tembolj moramo pozdraviti ta pojav, ker se je izpolnila želja tudi ljubljanskim tovarišem, da so prišli novi tovariši, ki so sneli del peze z njihovih ramen in so jo naložili na svoja. V dobrobit celokupnosti se je delo razdelilo in bil je že skrajni čas, ker je zadnje čase padalo delo ravno od zunaj vedno na ene in iste rame v centrali, tako da se pod pezo bremena ni mogla stvar razvijati tako, kakor bi se morala; zunaj so pa često neplodno zamirale zdrave, čie in za delo sposobne moči, ker ni bilo prave porazdelitve in opredelitve dela.

Princip diferenciacije — delitve dela, ki je naši organizaciji bolj potreben nego katerikoli drugi, in ki je našemu stanu bolj nujen nego drugemu, je v nedejo našel širših, zdravih tal in želimo,

da bi čimpreje slavil svoj popoln pozitiven triumf.

Želimo le, da bi ta diferenciacija dela šla dalje; da bi naši podeželski zidarji prijeli tudi za orodje pri naši stanovski, posebno kulturno prosvetni organizaciji in bi jo posvežili s svojim sodelovanjem ter jo s primerno delitvijo dela in pozitivno smerjo dvignili upravno — organizacijsko in poglobili kulturno.

Kakor nam je za realizacijo Učiteljskega konvikta in Učiteljskega doma potreba podrobnega gospodarskega dela, tako je naši stanovski organizaciji potreba točno opredeljenih podrobnih prosvetnih in kulturnih delavcev, ki bodo dali organizaciji širokega kulturnega in prosvetno podrobnega pravca; strokovnih kulturnih delavcev, ki bodo dali organizaciji kulturno globino, ker le na podlagi te bo brez škode lahko korakovala nemoteno preko pretresljajev, ki jih zadaja našemu stanu in naši organizaciji dnevna politika.

Ideja decentralizacije dela potrebuje novih, svežih delavcev; naši odseki potrebujejo z idealizmom prepojenih, požrtvovalnih sodelavcev, če hočemo da bodo uspevali; breme dela naj se deli na vse in sigurni bomo, da ga zmoremo.

Naše delo je bilo dosedaj v mnogem oziru diletantsko, ne radi nesposobnosti, temveč radi preobloženosti posameznih delavcev, od katerih se je zahtevalo da so univerzalisti, da se poglobijo v vse; nalagalo se jim je pa toliko administrativnega posla, da niso mogli iti za idejo specializacije in poglobitve v eno polje. Upravna decentralizacija po odsekih in razbremenitev centrale, da bo lahko sledila idejnim in načelnim vprašanjem in širokopoteznemu organiziranju in porazdelitvi dela na sposobne posameznike in v odsekih organizirane celote, je potrebna tudi naši stanovski organizaciji.

Tudi tu bo treba pritegniti novih, svežih moči; tudi tu bo treba porazdeliti da bodo sodelovali in dvigali celoto vsi, ne pa, da bodo delali in mislili le nekateriki — za vse!

Zdrave decentralizacije in zdrave diferenciacije dela je treba!

Dasi naša organizacija ni slaba, je dobra, najboljša lahko rečemo brez samohvale — med vsemi uradnimi organizacijami, ji je vendar treba vedno nove izpopolnitve, da ne okosteni in tudi za njo velja razvojno načelo: da je vsaka stvar toliko časa dobra, da se ne preživi, potem je novo dobro, toliko časa, da v razvoju ne propade itd.

genta Aleksandra. Njegov izlet je pomenil važno srčno zblizanje dveh plemen, hrepenečih vzporediti svojo duševnost v skupni državi. Slovenska pesem je bila posredovalka.

Že jeseni tistega leta je bil učitelj Waschte službeno premeščen v Trst, od takrat pa vodi pevski zbor mlad, agilen organizator in sedanja duša »Ljubljanskega Zvona«, Zorko Prelovec, ki tedaj obenem z društveno dvajsetletnico obhaja svojo petnajstletnico požrtvovalnega, nesebičnega in plodonosnega delovanja. Prožet in poln idealov je z neumorno vztrajnostjo, vnmemo in njemu lastno spretnostjo privedel svoj pevski zbor na sedanjo višino. Z dalekovidnim pogledom je razbral čas in glasbenokulturne zahteve nove dobe in z isto ljubeznijo gojil narodno kot umetno jugoslovensko pesem, ki ji je bilo društvo od svojega početka zvesti in neomadeževani glasnik. Razširjene meje ožje domovine pa so zahtevale širšega udejstvovanja. Pomankanje dobrih muzikalij, dostopnih širšim zahtevam javnosti, je društvo spoznalo že ob svojih prvih ter izdalo Sachsov II. venček narodnih pesmi.

To je bilo tudi pri Učiteljskem konviktu; treba je bilo novih svežih moči, ki so prevzele pezo bremena na svoje rame, da se delo porazdeli, ki imajo svežih idej in sveže volje do pozitivnega dela — in tudi oni se bodo morali prostovoljno umakniti, če jim še ne bo uspelo, da bodo dosegli cilj.

In zaradi ideje delitve dela, zaradi ideje delovne decentralizacije in diferen-

Šolski zakon — ponavljalna šola in kmetijski stan.

S člankom pod tem naslovom v 35. številki »Učit. Tov.« od 17. pr. m. vabi tovariš z dežele povedati mnenje o ponavljalni šoli, da bi naša organizacija imela podlago staviti tozadeven predlog k projektu novega šolskega zakona.

Ponavljalna šola na bivšem Kranjskem je odprta vsem učencem, ki dovršijo 12. leto starosti, ne glede na njih znanje ali razred, ki so ga dovršili.

Na Goriškem je bila dostopna samo tistim, ki so z dobrim uspehom dovršili šesto šolsko leto.

Na bivšem Štajerskem pa ni ponavljalnih šol, temveč je oajšano pohajanje v šolo učencem, ki so 12 let stari, pa da so tudi dovršili šesto šolsko leto. Olajšanje obstoja v tem, da so oproščeni obiska od 1. aprila do konec šolskega leta.

Najslabše je s ponavljalno šolo na bivšem Kranjskem, kjer so vrata odprta vsem 12-letnim otrokom. Dokler hodi otrok v vsakdanjo šolo, ga ne skrbi napredek, mnoge starše tudi ne, ker jim je tolažba, da z 12. letom prestopi itak v ponavljalno šolo in s 14. konča, kakor vsi drugi in — en delavec več je zagotovljen.

Ako se v tej šoli pečaš z onimi učenci iz višjih razredov, ti oni iz nižjih zijajo; ako poučuješ slabše, ubijaš um in voljo pridnih. Taka ponavljalna šola je nestvor brez primere.

Kakor je bilo na Goriškem, je nekaj bolje. Starši so se zanimali, da je njih deca napredovala v vsakdanji šoli in so se bali zamud. Tudi otroci so imeli večjo skrb in so se kosali.

Najboljše je na bivšem Štajerskem, kjer je otrokom dana prilika utrditi se v naučeni snovi s temeljitim ponavljanjem.

Tovariš z dežele opaža, da bi bilo težko prilagoditi naše ljudi na zakon bivše Štajerske, da bi obiskovali vsak dan šolo otroci od 12.—14. leta starosti, do 31. marca, in meni, naj bi namesto sedanjega konglomerata, ponavljalne šole

ciacije dela pozdravljamo nedeljski pokret, želeč mu, da bo zanesel v naš stan zopet starega idealizma, stare stanovske požrtvovalnosti, pozitivne kritike, pozitivnega dela in žrtev za ideale našega stanu, ki je bila najlepši cvet naše stanovske preteklosti.

Sveže moči naj prinesejo svežega, pozitivnega duha in pozitivnega dela!

Ivan Dimnik.

le, obiskovali šolo vsak dan, pa le v mesecih decembru in januarju.

Ali naj hodijo z vsakdanjci, ali naj se jih posebe učijo, ni povedal. Posebe jih učiti, po vsakdanji šoli, je učitelju vsak dan nemogoče, učencem pa bi bila težka ovira vračati se zvečer v temi in ob slabem vremenu domov v oddaljene vasi. Bodi pa kakor hoče, je dvomesečen pouk prekratek.

Moje mnenje je, da bi obiskovali otroci vsakdanjo šolo do 14. leta starosti, da se učijo, ponavljajo in v naučenem utrjujejo.

Izgovori, da rabijo starši otroke od 12.—14. leta starosti pri delu, niso splošni, ampak prihajajo samo od nekkih a.i. za otroke manj skrbnih staršev. V skrajni sili pa ni noben učitelj tako pedant, da bi ne dovolil posamezen dan v nujnem slučaju.

Smatram, da naj si starši ne lastijo pravic le izrabljati otroka, temveč več dolžnosti, da bo lepo vzgojen.

Poleti je dolg dan drugod samo pol-dnevni pouk v šoli, zato je dovolil časa, da otroci delajo na polju, da pa se tudi zadosti utrudijo. Popolna odtegnitev od šole bi bila na kvar bodočemu gospodarstvu. To ne bi obvarovalo kmetij pred nazadovanjem ali razpadom, ker to bi bila le hipna injekcija škodljivega strupa, ki navidezno lajša obstoj, nasprotno pa toliko bolj odpira rano propadanja.

Kmetije bodo trdnješe, kadar bodo imele boljše, t. i. strokovno in moralno vzgojene gospodarje.

V privatnem občevarstvu in pri družinskih večerih ima učitelji priliko, da to mnenje pri starših uveljavi v njih in potomstva korist.

Z utrjenim znanjem osemletne šole naj prestopi mladina v kmetijske (ali gospodinjске) nadaljevalne šole, da se še boljše izobrazijo za težak poklic, pa tudi, da so v tej dobi negotovosti in razposajenosti pod prijateljskim vodstvom svojega učitelja. I. Š.

LISTEK.

Tri obletnice.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi dne 5. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona« slavnostni koncert v proslavo **društvene dvajsetletnice**. — Pred 20 leti se je iz skromnega »Delavskega pevskega društva Zvon«, ki so ga tvorili preprosti delavci in obrtniki, ustanovilo — pomnoženo z novimi, za petje gorečimi člani — sedanje pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, ki je danes najodličnejše samostojno pevsko društvo v Sloveniji. Prvi pevovodji sta mu bila brata Rudolf in Ludovik Bajde, a že naslednje leto je prevzel pevovodstvo pokojni skladatelj in učitelj Alojz Sachs, ki je spretno vodil društvo po takrat še nejasnih smereh slovenskega petja; Po Sachsovi smrti je priskočil društvu na pomoč med svetovno vojno umrl učitelj Avgust Waschte, ki je pomlajen zbor z energično roko vodil leta 1910. v Beograd. Društvo je bilo gost kralja Petra in re-

Prelovec je razširil izdajanje društvenih muzikalij, ki jih je društvo izdalo v šestih zbirkah. Letos pa je društvo začelo izdajati mesečno revijo »Zbori«, ki jo ureja Prelovec. »Zbori« prinašajo moške in mešane zборе, dostopne vsem ljubiteljem petja; revija je razširjena po vseh delih domovine in izven nje.

V juniju minulega leta je »Ljubljanski Zvon« zopet pohitel v Beograd seznaniti srbsko javnost z umetniškimi uspehi svojega dela. Sprejem koncert in zadržanje zbora je zapustil obojestransko okrepljene in utrjene najboljše sledi. O priliki tega koncertnega izleta sta bila odklikovana z redom sv. Save pevovodja Zorko Prelovec in društveni prapor.

Od svoje ustanovitve pa do danes je priredilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« 41 koncertov. Spočetka je gojilo le petje v moškem zboru, leta 1912. si je ustanovilo tudi mešani zbor.

Društvu in njegovemu neumornemu pevovodji Zorku Prelovcu kličemo ob letošnjem jubileju: Z ljubeznijo do lepe pevске umetnosti in s požrtvovalno vztrajnostjo vedno naprej in navzgor do popolnosti!

Zaeno z dvajsetletnico »Ljubljanskega Zvona« in s petnajstletnico društvene dirigenta Zorka Prelovca praznuje letos naš najdelavnejši skladatelj **Emil Adamič**, profesor glasbe in petja na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani, **petindvajsetletnico** svojega plodonosnega umetniškega delovanja. Ni zavednega pevca in ljubitelja glasbe v Jugoslaviji, ki bi ne poznal imena **Emil Adamič**; posebno ga pozna prav vsak slovenski pevec, saj so njegove priljubljene pesmi vedno na vzporedih pri vseh pevskih prireditvah v Sloveniji.

Emil Adamič je bil rojen 25. decembra 1877 na Dobrovi pri Ljubljani, kjer je bil njegov oče Avguštin za nadučitelja. Prve nauke v klavirju in glasbeni teoriji je dobival pri svojem očetu, ki je bil sam glasbeno jako naobrazen in izvrsten pianist. Ko je bil prišel oče v Ljubljano za nadučitelja k sv. Petru in obenem prevzel službo organista v šentpeterski šoli, je mali Emil krepko sodeloval v njegovem cerkvenem pevskem zboru in pogumno pel sopran. Z 10. letom ga je oče vpisal v »Glasbeno Matico«, kjer ga je učil gosli dobrodušni Stiaral, teorije in

Naročajte vse potrebščine potom Učiteljske knjigarne v Ljubljani.